

Euroopa
Komisjon

Sotsiaalkindlustusõigused

Norra

Käesolevas ülevaates esitatud teave on koostatud ja seda on ajakohastatud tihedas koostöös vastastikuse sotsiaalkaitsealase infosüsteemi (MISSOC) kohalike esindajatega. Lisateave MISSOC-võrgustiku kohta on aadressil <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=et&catId=815>

Käesolev ülevaade on liikmesriigi sotsiaalkindlustuskorralduse üldine kirjeldus. Lisateave on muudes MISSOCi väljaannetes, mis kõik on olemas eespool esitatud veebiaadressil. Teavet annavad ka käesoleva ülevaate I lisa loetletud pädevad asutused ja ametid.

Euroopa Komisjon ega ükski komisjoni nimel tegutsev isik ei vastuta selle eest, kuidas käesolevas väljaandes sisalduvat teavet kasutatakse.

Sisukord

I peatükk. Sissejuhatus, korraldus ja rahastamine	4
Sissejuhatus	4
Sotsiaalkaitse korraldus	4
Rahastamine	5
II peatükk. Tervishoid	6
Teie õigused tervishoiuteenustele	6
Mida hüvitised hõlmavad?	6
Tervishoiuteenuste osutamine	7
III peatükk. Rahalised haigushüvitised	8
Teie õigused rahaliste haigushüvitistele	8
Mida hüvitised hõlmavad?	8
Rahaliste haigushüvitiste taotlemine	8
IV peatükk. Vanemahüvitised	9
Teie õigused vanemahüvitistele	9
Mida hüvitised hõlmavad?	9
Vanemahüvitiste taotlemine	10
V peatükk. Invaliidsushüvitised	11
Teie õigused invaliidsushüvitistele	11
Mida hüvitised hõlmavad?	12
Invaliidsushüvitiste taotlemine	12
VI peatükk. Vanaduspensionid ja -hüvitised	13
Teie õigused vanadushüvitistele	13
Mida hüvitised hõlmavad?	14
Vanadushüvitiste taotlemine	15
VII peatükk. Toitjakaotushüvitised	16
Teie õigused toitjakaotushüvitistele	16
Mida hüvitised hõlmavad?	16
Toitjakaotushüvitiste taotlemine	17
VIII peatükk. Tööõnnetuste ja kutsehaiguste hüvitised	18
Teie õigused tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitistele	18
Mida hüvitised hõlmavad?	18
Hüvitiste taotlemine	19
IX peatükk. Pereküvitised	20
Teie õigused peretoetustele	20
Mida hüvitised hõlmavad?	20
Peretoetuste taotlemine	20
X peatükk. Töötus	21
Teie õigused töötushüvitistele	21
Mida hüvitised hõlmavad?	21
Töötushüvitiste taotlemine	22
XI peatükk. Toimetulekutoetused	23
Teie õigused toimetulekutoetustele	23
Mida hüvitised hõlmavad?	23
Toimetulekutoetuste taotlemine	24
XII peatükk. Pikaajaline hooldus	25
Teie õigused pikaajalisele hooldusele	25
Mida hüvitised hõlmavad?	25
Pikaajalise hoolduse taotlemine	25
Lisa. Asutuste kontaktandmed ja veebilehed	27

I peatükk. Sissejuhatus, korraldus ja rahastamine

Sissejuhatus

Norras tagavad üldise sotsiaalkaitse peamiselt riiklik kindlustussüsteem, peretoetussüsteem ja rahalised toetused väikelastega peredele.

Kellel on Norras sotsiaalkindlustus?

Üldiselt on riikliku kindlustussüsteemiga kohustuslikus korras kindlustatud kõik Norras või Norra mandrilaval asuvatel paiksetel või liikuvatel rajatistel elavad ja töötavad inimesed. Mõnele välisriikides töötavate Norra kodanike kategooriale (nt avalik teenistus) kehtib samuti kohustuslik kindlustus.

Norra lipu all sõitvatel laevadel töötavad Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriikide kodanikest meremehed on kindlustatud riiklikus kindlustussüsteemis kõikide riskijuhtumite vastu elukohast olenemata.

Kindlustamata isikud, kes elavad Norras (või kes ei ela Norras, kuid vastavad teatud varasemate kindlustusperioodide tingimustele jt), võivad taotleda vabatahtlikku kindlustust.

Põhisumma

Paljud riiklikust kindlustussüsteemist makstavad toetused arvutatakse välja seaduses sätestatud põhisumma alusel. Seda summat korrigeeritakse igal aastal 1. mail jõustuva kuninga dekreediga, et arvestada üldise sissetulekutaseme ja elukalliduse muutusi. 1. mail 2012 oli põhisumma 82 122 Norra krooni (10 842 eurot).

Sotsiaalkaitse korraldus

Iga sotsiaalkindlustusharu (sh peretoetused ja rahalised hüvitised väikelastega vanematele, kuid v.a tervishoid) hüvitiste jagamist haldab töö- ja sotsiaalamet (*Arbeids- og velferdsetaten*, NAV), mis on tööhõive- ja sotsiaaldirektoraadile (*Arbeids- og velferdsdirektoratet*) alluv riigiasutus. Töö- ja sotsiaalamet haldab ka lastetoetuste maksmist.

Norra töö- ja sotsiaalametil on piirkondlikul tasandil 19 bürood (*NAV fylkeskontorer*), sealhulgas tööhõivekeskused (*NAV Arbeidslivssentre*), mis on asutatud eesmärgil vähendada tervise tõttu töölt puudumist ning edendada eakate töötajate ja puudega isikute tööhõivet. Kohalikul tasandil tegutsevad Norra töö- ja sotsiaalameeti kohalikud bürood (*NAV-kontoret*, 457 üksust) mis osutavad sotsiaalkindlustusteenusele ja pakuvad rahalist sotsiaalabi. Norra töö- ja sotsiaalameeti piiriülese sotsiaalkindlustuse büroo (*NAV Internasjonalt*) tegeleb konkreetsete kindlustusjuhtumitega välisriigis, välja arvatud individuaalsete juhtumitega, mis seonduvad vanaduspensionite ja toitjakaotuspensionitega, millega tegeleb Norra töö- ja sotsiaalameeti Oslo pensionosakond (*NAV Pensjon Oslo*).

Tervishoiukulude hüvitamist haldab tervishoiu- ja raviteenuste ministeeriumile alluv tervishoiudirektoraat (*Helsedirektoratet*). Tervishoiu majanduse amet (*Helseøkonomi-forvaltninge*, HELFO) tegeleb konkreetsete ravikindlustusjuhtumitega. HELFO koosneb

peabüroost ja 6 piirkondlikust büroost; Oslo büroos on piiriüleseid kindlustusjuhtumeid käsitlev osakond (*HELFO Utland*).

Tööhõiveministeerium (*Arbeidsdepartementet*) vastutab töö- ja sotsiaalameti üldise toimimise eest; enamiku sotsiaalkindlustusharude eest vastutab tervishoiu- ja raviteenuste ministeerium (*Helse- og omsorgsdepartementet*); laste, võrdsuse ja sotsiaalse kaasatuse ministeerium (*Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet*) vastutab peretoetuste, rahaliste väikelastehüvitiste, rahaliste rasedus- ja sünnitushüvitiste ning lastetoetuste maksmise eest (v.a maksete tagasinõudmine).

Väljaspool haiglaid on tervishoiuteenuste osutamine peamiselt kohalike omavalitsuste vastutusalas; haiglaravi kuulub tavaliselt piirkondliku tervishoiuettevõtete kaudu riigi vastutusalasse. Kummagi peamine rahastamisallikas on maksud.

Sotsiaalabi ei kuulu riikliku kindlustuse pädevusalasse. Kesktasandil kuulub see tööhõiveministeeriumi vastutusalasse, kuid finantskoormust kannavad kohalikud omavalitsused. Ülalpidamistoetus (*stønad til livsopphold*) on Norra töö- ja sotsiaalameti büroode täisteenuste osa.

Rahastamine

Riiklikku kindlustussüsteemi rahastatakse osaliselt nii tööandjate kui ka kindlustatute sotsiaalkindlustusmaksetest ning osaliselt maksudest.

Palgatöötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate kindlustusmaksed arvutatakse brutotöösissetuleku põhjal.

Palgatöötajate kindlustusmaksete määr on 7,8% pensioniarvestuse aluseks võetavast maksustatavast töötasust (brutopalgast). Füüsilisest isikust ettevõtjate kindlustusmaksete määr on 11,0% pensioniarvestuse aluseks võetavast maksustatavast tulust (füüsilisest isikust ettevõtjana teenitud sissetulek). Muu isikliku sissetuleku (nt mitmesugused toetuspensionid) korral on kindlustusmaksete määr 4,7%.

Tööandja tasutavad kindlustusmaksed arvutatakse makstud palkade protsendina. Üldiselt on tööandja maksed 14,1%. Riigi teatud piirkondades või teatud valdkonna ettevõtete korral on kindlustusmaksete määr madalam.

Sotsiaalabi rahastatakse maksudest.

II peatükk. Tervishoid

Teie õigused tervishoiuteenustele

Kõigil elanikel on õigus tervishoiuteenustele. Kvalifikatsiooniperioodi ei ole.

Mida hüvitised hõlmavad?

Haiglaravi

Haiglaravil olevatel patsientidel ei ole vaja oma ravikulude eest ise tasuda. Sama kehtib ka ravimite kohta.

Haiglate ambulatoorsete osakondade korral kohaldatakse tavapäraseid ravikulude omaosalust (vt allpool punkt „Muud raviteenused“).

Erakliinikus ravimise korral peab patsient kandma kõik ravikulud, kui kliinikul puudub kokkulepe riikliku tervishoiusüsteemiga.

Muud raviteenused

Arsti konsultatsioon

Üldarsti tavalise konsultatsiooni eest tuleb patsiendil tasuda 136 Norra krooni (18 eurot), eriarsti konsultatsiooni eest 307 Norra krooni (41 eurot).

Ravimid

Vähemoluliste ravimite eest peab patsient tasuma täissumma, isegi kui need on retseptiravimid. Teatud tingimustel võib aastas 1634 Norra krooni (216 eurot) ületavate kulude eest saada hüvitist 90% ulatuses.

Oluliste retseptiravimite korral tasub patsient kuludest 38% kuni teatud läveni, mis on 520 Norra krooni (69 eurot) iga 3-kuulise perioodi kohta.

Hambaravi

Kuni 20-aastastel lastel on õigus saada tasuta hambaravi kuni 18-aastaseks saamiseni ja soodushinnaga hambaravi järgmisel 2 aastal. Ortodontiateenuste eest võib tasuda kas täiel määral või osaliselt, olenevalt seisundi raskusest. Täiskasvanute hambaravitoetused on väga piiratud.

Omaosaluse ülemmäärad ja erandid

Parlament kehtestab igal aastal patsiendi omaosaluse ülemmäära (2012. aastal 1980 Norra krooni (261 eurot)). See patsiendi omaosaluse määr kehtib kõikide kulude kohta, mida patsient kannab seoses raviga arstide ja psühholoogide juures, oluliste või kallite ravimitega ja arstliku läbivaatuse või raviga seotud transpordiga. Kui ülemmäär on saavutatud, antakse patsiendile kaart, mille alusel saab ta tasuta ravi ning muid eeliseid ja teenuseid kalendriaasta kogu ülejäänud osaks.

Omaosaluse teine ülemmäär kehtib füsioteraapia, hüvitatava hambaravi, taastusravikeskuses viibimise tasu ja välisriigis toimuva ravi suhtes. Ka selle teise ülemmäära kehtestab parlament igal aastal (2012. aastal 2560 Norra krooni (338 eurot)).

Alla 16-aastased lapsed on kõigist maksetest vabastatud. Omaosalusest on vabastatud teatud haigustega patsiendid ja teatud patsiendirühmad. Tööõnnetuste ja kutsehaiguste korral ei maksa patsient midagi.

Tervishoiuteenuste osutamine

Iga elanik on seotud tema enda valitud esmase raviarstiga, kus see on võimalik. Esmast raviarsti saab vahetada kuni kaks korda aastas.

Eriarsti vastuvõtule saab pöörduda esmase raviarsti saatekirjaga. Vahetult eriarsti poole pöördumisel peate tasuma suuremaid omaosaluse tasusid ning eriarst võib saada väiksema tagasimakse.

Patsient tasub omaosaluse tasud vahetult arstile. Eraarstide korral makstakse riikliku kindlustusega kaetud osa vahetu kokkuleppe alusel.

III peatükk. Rahalised haigushüvitised

Teie õigused rahalistele haigushüvitistele

Töötaval elanikkonnal (palgatöötajad ja füüsilisest isikust ettevõtjad) on rahaliste haigushüvitiste saamiseks sõlmitud kohustuslik kindlustus.

Kindlustatul, kelle aastasissetulek on vähemalt 50% põhisummast (41 061 Norra krooni (5421 eurot)), on haiguse korral õigus saada rahalist haigushüvitist, kui ta on haiguse tõttu töövõimetu (perioodil, mil hüvitist maksab tööandja, ei ole kehtestatud sissetuleku piirmäära). Üldiselt nõutakse, et kindlustatu kutsetegevus oleks kestnud vähemalt 4 nädalat.

Rehabilitatsioonihüvitised: vt peatükk „Invaliidsushüvitised“.

Mida hüvitised hõlmavad?

Palgatöötajate päevaraha arvutatakse enne haigust teenitud viimase palga alusel. Füüsilisest isikust ettevõtjate päevaraha arvutatakse füüsilisest isikust ettevõtjana teenitud sissetuleku põhjal.

Palgatöötajate rahaline hüvitis on 100% pensioni aluseks olevast maksustatavast tulust. See makstakse välja alates 1. haigusepäevast 260 päeva vältel (52 nädalat). Sissetulekut, mis ületab põhisummat üle 6 korra (üle 492 732 Norra krooni (65 051 euro)), arvesse ei võeta.

Rahalised ravikindlustushüvitised maksab esimese 16 päeva jooksul tööandja ja seejärel riiklik kindlustussüsteem. Perioodil, mil päevahüvitist maksab tööandja, ei ole kehtestatud miinimumsissetuleku nõudeid.

Füüsilisest isikust ettevõtjad saavad ravikindlustushüvitist 65% ulatuses pensioniarvestuse aluseks võetavast maksustatavast tulust alates 17. haiguspäevast ja kuni 248 päeva jooksul. Vabatahtlikult suuremaid kindlustusmaksmeid tasudes võivad füüsilisest isikust ettevõtjad saada haigushüvitisi kas 65% oma pensioniarvestuse aluseks võetavast maksustatavast sissetulekust alates haiguse 1. päevast või 100% sellest sissetulekust alates haiguse 17. või 1. päevast.

Rahaliste haigushüvitiste taotlemine

Taotlus esitatakse vahetult tööandjale, kes vastutab rahaliste haigushüvitiste (*sykepeng*) maksmise eest 16 päeva jooksul. Kui tööandja jätkab töötasu maksmist pärast seda perioodi, makstakse rahalist haigushüvitist tööandjale.

Töövõimetust peab kinnitama arst. Töötajatel on õigus teatada oma tööandjale töövõimetusest korraga kuni 3 kalendripäeva kohta.

IV peatükk. Vanemahüvitised

Teie õigused vanemahüvitistele

Mitterahalised hüvitised

Kõik elanikud saavad tasuta rasedus- ja sünnitusteenuseid ning haiglaravi (tasuda tuleb omaosaluse makseid, kui need on asjakohased: vt peatükk „Tervishoid”). Kvalifikatsiooniperioodi ei ole.

Lapsehoolduspuhkuse hüvitis

Lapse sünni korral on kindlustatud vanematel, kes on töötanud palgalisele puhkusele eelneva 10 kuu jooksul 6 kuud palgatöötajana, õigus päevarahale.

Sünnituseelne rahaline hüvitis

Palgatöötajana või füüsilisest isikust ettevõtjana töötaval naisel, kes on seadusega kohustatud töötamise enne sünnitust ohtlike töötingimuste või -keskkonna tõttu lõpetama, on õigus palgalisele puhkusele alates hetkest, mil ta on kohustatud töötamise lõpetama, ilma et tema õigus palgalisele puhkusele pärast sünnitust selle arvelt väheneks.

Rasedus- ja sünnitustoetus

Norras elavatel mittetöötavatel naistel on õigus saada rasedus- ja sünnitustoetust.

Lapsendamishüvitised

Lapsendavatele vanematele kehtivad samalaadsed hüvitised kui lapsehoolduspuhkuse hüvitis ning rasedus- ja sünnitushüvitis.

Mida hüvitised hõlmavad?

Lapsehoolduspuhkuse hüvitis

Lapsehoolduspuhkuse hüvitis võrdub rahaliste haigushüvitistega rahaliste haigushüvitistega (100% maksustatavast töötasust) ning neid makstakse 47 nädalat. Kui sünnitanu soovib, võib ta valida pikema palgalise puhkuse: 57 nädalat madalama hüvitisemääraga (80% maksustatavast töötasust).

3 nädalat hüvitiseperioodist peab kasutama enne sünnitust. Hüvitist makstakse alates ajast 12 nädalat enne sünnitust.

Sünnitanu peab võtma vähemalt 6 nädalat puhkust vahetult pärast sünnitust. Kui sünnitanu naaseb tööle enne palgalise lapsehoolduspuhkuse lõppu, on isal õigus rahalisele päevahüvitisele ülejäänud perioodi lõpuni. Isale on ette nähtud 12 nädalat

kogu päevarahaga perioodist. Hüvitise saamiseks peab ta jääma koju lapse eest hoolitsema. Sünnitusele eelneva tööperioodi tingimus peab sel juhul olema täidetud ka isa puhul. Kindlustatud isal on õigus isapuhkuse rahaliste päevahüvitiste tema enda sissetuleku alusel, olenemata sellest, kas ema nõutud tingimustele vastab või ei, kui ema naaseb pärast lapse sündi tööle või õppima ja kui isa hoolitseb iga päev lapse eest või kui ema ei suuda tervise tõttu lapse eest hoolitseda. Sel juhul on palgalise puhkuse periood vastavalt 38 ja 48 nädalat. Kui ema saab invaliidsushüvitisi, võib isa saada päevaraha 12 päeva eest, sõltumata ema tervisest, töökohast või haridustasemest.

Mitmike sünni korral on vanematel iga lapse kohta õigus 5 lisanädalale rahalise täishüvitisega (või 7 nädalale, kui hüvitis on väiksema määraga).

Sünnituseelne rahaline hüvitis

Sünnituseelse rahalise hüvitise (*svangerskapspeng*) summa võrdub [rahalise haigushüvitisega](#).

Rasedus- ja sünnitustoetus

Rasedus- ja sünnitustoetust makstakse ühekordse summana 35 263 Norra krooni (4655 eurot).

Kui vanemahüvitis on täisperioodi eest väiksem kui rasedus- ja sünnitushüvitis, makstakse vanemahüvitist selle erinevuse võrra rohkem.

Lapsendamine

Kuni 15-aastase lapse lapsendamisel on lapsendajatel õigus rahaliste päevahüvitiste 44 nädala jooksul. Nende hüvitiste summa ja nende andmise tingimused on samad kui [rahalise haigushüvitise](#) korral. Seda perioodi võib pikendada kuni 54 nädalani, kui hüvitis on väiksem (80% maksustatavast töötasust).

Lapsendamistoetus on sama suur kui rasedus- ja sünnitustoetus.

Osaajaline erikord

Palgatöötajatest naistele, kes sünnitavad või lapsendavad, on olemas erikord, mis võimaldab neil ühendada osalist vanema- või lapsendamishüvitist vähendatud tööajaga.

Vanemahüvitiste taotlemine

Hüvitiste saamise taotlused tuleb esitada töö- ja sotsiaalameti elu-, viibimis- või töökohajärgsele büroole.

Mitterahalised hüvitised: vt peatükk „[Tervishoid](#)“.

V peatükk. Invaliidsushüvitised

Teie õigused invaliidsushüvitistele

Invaliidsuspension

Invaliidsuspension koosneb põhipensionist ja lisapensionist (nt [vanaduspension](#) (vanad eeskirjad)) ja/või muudest pensionilisadest (*Særtillegg*), mida antakse juhul, kui olete kindlustatud, aga ei saa lisapensioni või on see väga väike.

18–67 aasta vanusel isikul, kelle sissetuleku teenimise võime on haiguse, õnnetuse või puude tõttu alaliselt piiratud vähemalt 50%, on õigus invaliidsuspensionile, kui ta on kohe enne invaliidsust olnud kindlustatud vähemalt 3 aastat.

3-aastane kvalifikatsiooniperiood ei kehti teatud juhtudel, nt kindlustatud, kui ta ei ole olnud kindlustamata rohkem kui 5 aastat pärast 16-aastaseks saamist.

Lisapensioni täiendav tingimus on see, et isik peab olema kogunud 3 aasta jooksul pensionipunkte.

Tööle suunamise toetus

Tööle suunamise toetust (*Arbeidsavklaringspenger*), mis asendab rehabilitatsioonitoetust, kutserehabilitatsiooni hüvitisi ja ajutisi töövõimetuse hüvitisi, eraldatakse kindlustatutele, kelle töövõime on vähenenud haiguse, vigastuse või puude tõttu vähemalt 50%.

18–67-aastaselt kindlustatut on õigus saada tööle suunamise toetust, kui tema alaline elukoht on Norras ja ta on olnud kindlustatud toetuse taotlemisele vahetult eelneva 3 aasta jooksul. Piisab 1-aastasest kindlustusperioodist, kui taotleja oli sel perioodil füüsiliselt ja vaimselt töövõimeline.

Tööle suunamise toetuse eesmärk on kompenseerida inimese sissetulekut rehabilitatsiooniperioodi jooksul pärast seda, kui on möödunud [rahaliste haigushüvitiste](#) saamise periood. Hüvitist antakse, kui kindlustatu saab aktiivravi või rakendatakse kutseharidusmeetmeid, või kui ta on püüdnud selliseid meetmeid kasutada, tal on endiselt võimalus saada tööle ning ta on Norra töö- ja sotsiaalameti büroo järelevalve all. Seda makstakse ka näiteks ooteajal enne ravi- või rehabilitatsioonimeetmete algust või pärast ravi või rehabilitatsiooni lõppu kuni sobiva töökoha leidmiseni.

Kui hüvitist on vaja isiku tööle naasmiseks, võib seda anda kuni 4 aastaks. Teatud asjaoludel on võimalik seda perioodi pikendada.

Võidakse anda täiendavaid toetusi, et täielikult või osaliselt hüvitada seoses kutseharidusmeetmetega tekkinud kulutusi.

Põhihüvitis

Põhihüvitise (*Grunnstønad*) eesmärk on katta püsivast haigusest, vigastusest või puudest põhjustatud lisakulutused.

Abihüvitis

Abihüvitise (*Hjelpetønad*) eesmärk on tulla vastu vajadusele saada mitteametlikult hooldajalt erilist abi ja hoolt.

Mida hüvitised hõlmavad?

Invaliidsuspension

Arvesse võetakse tulevase kindlustusperioode ja tulevase pensionipunkte kuni aastani, mil isik saab 66-aastaseks. Pensionit vähendatakse, kui isik on varem elanud välisriigis. Tulevased pensionipunktid arvutatakse enne puude tekkimist saadud sissetuleku põhjal. Muidu arvutatakse põhi- ja lisapensionid samamoodi nagu vanaduspensionid vanade eeskirjade järgi. Vallalise pensionäri või riikliku kindlustuse pensionit mittesaava abikaasaga pensionäri korral võrduvad muud pensionilised põhisummaga.

Kaasasündinud puudega või enne 26-aastaseks saamist tekkinud puudega isiku lisapensioni arvutamisel kohaldatakse soodsamaid erieeskirju. Need hüvitised on riiklikest toetustest rahastatavad mitteosamakselised hüvitised.

Osalise töövõimetuse korral vähendatakse pensioni proportsionaalselt.

Teatud tingimustel võidakse maksta põhipensionile kuni 50% suurust lisatasu ülalpeetava abikaasa eest. Lisahüvitis võib olla kuni 40% põhisummast ja seda makstakse teatud tingimustel iga kuni 18-aastase ülalpeetava lapse eest.

Tööle suunamise toetus

Hüvitist makstakse vähemalt 2-kordse põhisummana või 66% ulatuses töösissetulekust ja kuni 6-kordse eelmise aasta põhisummani. Kui see on soodsam, võetakse aluseks 3 eelmise aasta keskmine sissetulek. Lisaks antakse lapsetoetust summas 27 Norra krooni (3,56 eurot) iga alla 18-aastase ülalpeetava lapse kohta. Toetust makstakse 5 päeva eest nädalas.

Põhihüvitis

Põhihüvitist makstakse 6 tasemel vastavalt lisakulutuste suurusele 7572–37 860 Norra krooni (1000–4998 eurot) aastas.

Abihüvitis

Abihüvitise standardmäär on 13 572 Norra krooni (1792 eurot). Alla 18-aastastele puudega lastele makstakse hüvitist 3 suuremal tasemel kuni 81 432 Norra kroonini (10 751 eurot).

Invaliidsushüvitiste taotlemine

Hüvitiste saamise taotlused tuleb esitada töö- ja sotsiaalameti elu-, viibimis- või töökohajärgsele büroole.

VI peatükk. Vanaduspensionid ja -hüvitised

Teie õigused vanadushüvitistele

Vanaduspensioni saamise eeskirju on uuendatud. Kehtestatud on vanaduspensioni paindliku väljavõtmise võimalus alates 62 aasta vanusest (erinõuded kehtivad kogumispensioni taseme osas) ning alates 1. jaanuarist 2011 kehtivad kõigi uute vanaduspensionisaajate osas uued eeldatava eluea sätted, olenemata vanadest ja uutest eeskirjadest. Pensioni saab välja võtta täies ulatuses või osaliselt (20%, 40%, 50%, 60% või 80%) ning tööd ja pensioni saab ühendada, ilma et pensionist tehtaks mahaarvamisi.

Vanaduspension koosneb elukohajärgsest põhipensionist, sissetulekupõhisest lisapensionist ja miinimumpensionist (enne 1954. aastat sündinute suhtes kehtivad vanad eeskirjad) ning töö- ja garanteeritud pensionist (alates 1963. aastat sündinute suhtes kehtivad uued eeskirjad). 1954.–1962. sündinute pensioni suurus arvutatakse proportsionaalselt vanade ja uute eeskirjadega.

Põhipension

Inimestel, kes on olnud alates 16 aasta vanusest kuni 66-aastaseks saamise aastani kindlustatud kokku 3 aasta jooksul, on õigus saada põhipensioni.

Põhipensioni (*Grunnpensjon*) makstakse isiku varasemast tulust ja tasutud kindlustusmaksetest olenemata. Täissummas põhipensioni saamiseks on siiski nõutav 40-aastane kindlustusperiood (st riigis elamise periood) ja pensioni vähendatakse proportsionaalselt, kui kindlustusperiood on lühem.

Lisapension

Lisapensioni (*Tilleggspensjon*) saamiseks peab pensionipunkte koguma 3 kalendriaasta jooksul. Täielik lisapension eeldab pensionipunktide kogumist 40 kalendriaasta eest. Kui pensioniõigust andvate aastate arv on alla 40, vähendatakse pensioni proportsionaalselt.

Pensionipunkte arvestatakse alates kindlustatu 17-aastaseks saamise aastast kuni tema 75-aastaseks saamise aastani. Pensionipunkte ei arvestata nende töötatud aastate sissetulekust, mis oli väiksem kui põhisumma 82 122 Norra krooni (10 842 eurot).

Miinimumpension

Kindlustatutel, kes ei saa lisapensioni või kelle lisapension on väike, on õigus saada riiklikust kindlustussüsteemist miinimumpensioni (*Minste pensjonsnivå*). Miinimumpensioni makstakse täies ulatuses, kui arvestatav kindlustusstaaž on vähemalt 40 aastat. Miinimumpensioni vähendatakse proportsionaalselt, kui kindlustusstaaž on lühem.

Tööpension

Tööpension (*Inntektpensjon*) põhineb kogu eluaja jooksul kogutud kogumispensionil.

Garanteeritud pension

Isikud, kes on olnud alates 16 aasta vanusest kuni 66-aastaseks saamise aastani kindlustatud kokku 3 aasta jooksul, on õigus saada garanteeritud pensioni. Pensionäri, kellel on 40 aastat kindlustusstaazi, on õigus täielikule garanteeritud pensionile. Lühema kindlustusstaazi korral vähendatakse garanteeritud pensioni proportsionaalselt.

Mida hüvitised hõlmavad?

Põhipension

Vallalise pensionäri või sellise pensionäri korral, kelle abikaasa ei saa riikliku kindlustuse pensioni, võrdub täissummas põhipension selleks konkreetseks aastaks kehtestatud põhisummaga (1. mail 2012 oli see 82 122 Norra krooni (10 842 eurot)).

Teatud tingimustel võidakse maksta miinimumpensionile kuni 25% suurust lisahüvitist ülalpeetava abikaasa eest. Lisahüvitist kuni 20% miinimumpensionist makstakse teatud tingimustel iga kuni 18-aastase ülalpeetava lapse eest.

Kui mõlemad abikaasad on pensionärid, on täissummas põhipension 85% põhisummast kummagi abikaasa kohta. Sama kord kehtib koos elavatele isikute korral, kes on varem olnud abielus või kellel on ühised lapsed.

Lisapension

Lisapension arvutatakse 20 suurimate pensionipunktidega aasta põhjal. Summa sõltub aastate arvust, mis annavad õiguse pensioni saamiseks, ja iga-aastastest pensionipunktidest. Üksikpensionäri, kelle kõik sissetulekuperioodid kuuluvad kindlustussüsteemi, mis kehtib aastast 1992 (ja lähtudes 1. mail 2012 kehtestatud põhisummast), on suurim võimalik pension 67-aastaselt 323 561 Norra krooni (42 717 eurot) aastas enne eeldatava elueaga seoses toimuvat korrigeerimist.

Miinimumpension

Sellise vallalise pensionäri aasta miinimumpension, kellel on vähemalt 40-aastane kindlustusstaaz üksnes alalise elukoha alusel, on 1. mai 2012 seisuga 162 615 Norra krooni (21 469 eurot). Miinimumpensioni määratakse mitmes eri määras, sõltuvalt perekonnaseisust ja abikaasa/elukaaslase sissetulekust.

Tööpension

Kogumispension kasvab 18,1% võrra iga-aastasest tööpensioni arvutamisel arvesse võetavast sissetulekust kuni 7,1-kordse keskmise põhisummani alates kindlustatu 13-aastaseks saamise aastast kuni tema 75-aastaseks saamise aastani. Tööpension on kogutud pensionist, vanusest ja eeldatavast elueast pensioni väljavõtmise ajal.

Garanteeritud pension

Garanteeritud pensioni makstakse kahes määras, sõltuvalt perekonnaseisust ja abikaasa/elukaaslase sissetulekust. Garanteeritud pension määratakse kindlaks kindlustusstaazi alusel ja see ei sõltu varasemast sissetulekust ega kindlustusmaksetest.

Vanadushüvitiste taotlemine

Hüvitiste saamise taotlused tuleb esitada töö- ja sotsiaalameti elu-, viibimis- või töökohajärgsele büroole.

VII peatükk. Toitjakaotushüvitised

Teie õigused toitjakaotushüvitistele

Lesehüvitised

Kuni 67-aastaselt lehel (või surnud isikuga varem abielus olnud või temaga ühiseid lapsi omaval elukaaslasel või registreeritud partneril) on õigus saada pensionihüvitist, kui ta on kindlustatud ja kui surnud isik oli vähemalt 3 aastat vahetult enne surma kindlustatud ja töövõimeline. Surnud isiku abikaasal on samuti õigus teatud toetustele, kui surnud isik sai pensioni vähemalt 3 aasta vältel enne surma. Kui surnud isik sai lisapensionist, ei ole nõutav, et tema abikaasa oleks kindlustatud. Sel juhul makstakse ka vastavat põhipensionist. Tingimust, et surnud isiku abikaasa peab põhipensionist saamiseks olema kindlustatud, ei kohaldata ka juhul, kui surnud isik või tema abikaasa on elanud Norras vähemalt 20 aastat.

Toitjakaotuspensionist makstakse surnud isiku abikaasale või muule temaga võrdsustatud isikule, kui abielu kestis vähemalt 5 aastat või kui abikaasal on või on olnud surnud isikuga lapsi või kui ta hoolitseb tema laste eest ning kui abielu kestus ja pärast surnud isiku surma laste eest hoolitsemise periood on kokku vähemalt 5 aastat.

Lahutatud abikaasal või muul temaga võrdsustatud isikul, kes ei olnud endise abikaasa surma ajaks uuesti abiellunud, on õigus toetustele samade eeskirjade kohaselt, kui surnud isik suri vähem kui 5 aastat pärast lahutust ja abielu oli kestnud vähemalt 25 aastat või vähemalt 15 aastat, kui sellest abielust on sündinud lapsi. Uuesti abiellumisega kaotab hüvitise saaja õiguse hüvitistele.

Orvutoetused

Alla 18-aastane kindlustatud laps, kellel on õigus pensionihüvitistele, saab orvutoetust (*barnepensjon*), kui üks tema vanematest (või mõlemad vanemad) on surnud ning kui surnud isik oli töövõimeline ja kindlustatud 3 aastat vahetult enne surma. Surnud isiku lapsel on õigus saada toetust ka siis, kui surnud isik sai pensionist vähemalt 3 aastat vahetult enne surma. Kindlustustingimust ei kohaldata, kui surnud isik oleks saanud õiguse lisapensionist või kui üks vanematest (või mõlemad) oli elanud Norras 20 aastat. Õppivad lapsed saavad orvutoetust kuni 20-aastaseks saamiseni, kui mõlemad vanemad on surnud.

Mida hüvitised hõlmavad?

Lesehüvitised

Toitjakaotuspension koosneb põhi- ja lisapensionist. Lisapension on 55% vanadus- või invaliidsuspensionist lisapensionist, mida surnud isikul oli õigus saada. Muid pensionilisasid antakse samamoodi kui invaliidsuspensionide korral.

Kui surnud isiku kindlustusperioodi arvestades oli või oleks olnud õigus saada ainult vähendatud põhipensionist, vähendatakse toitjakaotuspõhipensionist samas ulatuses.

Toitjakaotuspension sõltub sissetulekust. Kui leasel või muul temaga võrdsustatud isikul on või peaks olema aastane sissetulek, mis on suurem kui 50% põhisummast, siis võrdub pension täispensioni ja 40% ulatuses põhisummat ületavate tulude vahega.

Ajutist toetust antakse kadunud isiku abikaasale või muule temaga võrdsustatud isikule, kellel ei ole õigust saada toitjakaotuspensioni ja kes on ajutiselt võimetu end tööga ise ülal pidama. Ajutine pension arvutatakse samade eeskirjade järgi kui toitjakaotuspension.

Lesel võib olla õigus ka [lapsehooldushüvitisele](#).

Kui surnud isiku abikaasa või muu temaga võrdsustatud isik peab töö leidmiseks kolima teise elukohta, on ette nähtud hüvitised kolimiskulude katteks.

Koolitushüvitist, lapsehoidmis- ja kolimishüvitist võidakse anda isegi juhul, kui surnud isik ei täitnud 3-aastase kindlustatuse tingimust vahetult enne surma, kui surnud isiku abikaasa on kindlustatud ja tal on õigus pensionile.

Orvutoetused

Kui surnud on üks vanem, on aastane täissummas orvutoetus esimese lapse korral 40% põhisummast ja iga järgmise lapse korral 25% põhisummast.

Kui surnud on mõlemad vanemad, saab esimene laps orvutoetust, mis võrdub toitjakaotuspensioniga, mida oleks makstud suurema pensioni õigusega vanemale. Täissummas orvutoetus on teise lapse korral 40% põhisummast ja iga järgmise lapse korral 25% põhisummast.

Kui lapsi on mitu, liidetakse pensionid kokku ja jagatakse laste vahel võrdselt.

Orvutoetuse määr väheneb samamoodi, nagu väheneb lesele makstava võimaliku põhipensioni määr, kui pensioniarvestuse kindlustusperioodid ei ole täielikud.

Matusetoetus

Surma korral võib riikliku kindlustussüsteemi raames sissetuleku alusel arvatatud ühekordne matusekulude toetussumma olla kõige rohkem 20 652 Norra krooni (2727 eurot). See hüvitis ei ole sissetulekupõhine, kui surnud isik oli alla 18-aastane.

Toitjakaotushüvitiste taotlemine

Hüvitiste saamise taotlused tuleb esitada töö- ja sotsiaalameti elu-, viibimis- või töökohajärgsele büroole.

VIII peatükk. Tööõnnetuste ja kutsehaiguste hüvitised

Teie õigused tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitistele

Kõikidele töötajatele hüvitatakse täiel määral saamata jäänud töötasu ja kulud järgmise kahetasandilise süsteemi alusel:

- kõik riikliku kindlustussüsteemi (*folketrygden*) hüvitised, mis on teatud osas soodsamad; peale palgatöötajate kohaldatakse seda skeemi kaluritele (ka füüsilisest isikust ettevõtjatele), ajateenijatele, üliõpilastele ja praktikantidele;
- kohustuslik tööõnnetuskindlustus (*yrkesskadeforsikring*), mida haldavad eraõiguslikud kindlustusseltsid, üksik hüvitiste ja/või ühekordsete hüvitistena, et hüvitada saamata jäänud töötasust tekkinud kahju, ja kulud, mida riikliku kindlustuskeemi alusel ei kompenseerita.

Mittemajanduslikku kahju (*ménerstatning*) hüvitatakse mõlemal tasandil.

Füüsilisest isikust ettevõtjad võivad võtta riikliku kindlustuskeemi vabatahtliku kindlustuse, kui füüsilisest isikust ettevõtjate erikategooriatele kohaldatavad sätted ei näe ette nende kohustuslikku kindlustust.

Mida hüvitised hõlmavad?

Riiklik kindlustuskeem

Kohaldata võib ka raviteenuste, ravikindlustushüvitiste, invaliidsushüvitiste/-pensionide ja toitjakaotushüvitiste/-pensionide jne üldeeskirju. Nagu alljärgnevalt on märgitud, on hüvitise saajal õigus saada neid hüvitisi, kuid soodsamatel tingimustel.

Pensionide korral ei ole väljamaksed väiksemad, kui kindlustusperiood oli ebapiisav (ebapiisavad tulud või ebapiisavad ooteajad); need makstakse alati välja kogumahus.

Invaliidsuspensiooni võib maksta isegi siis, kui töövõimetus ei ole üle 30% (erandina üldreeglist, mis nõuab vähemalt 50% töövõimetus) jne.

Lesepensiooni makstakse abielu kestusest olenemata ja seda võib anda ka isikule, kes ei olnud abielus või kes oli surnud isiku elukaaslane, kui ta oli surnud isiku ülalpidamisel ja hoolitseb tema laste eest. **Orvutoetust** võidakse maksta kuni lapse 21-aastaseks saamiseni, kui ta jätkab õpinguid (tavaliselt antakse toetust kuni 18 aasta vanuseni või 20 aasta vanuseni, kui laps on kaotanud mõlemad vanemad).

Peale selle ei pea kindlustatu maksma **tervishoiu**, ravimite või meditsiinitarvete omaosalust.

Rahaliste haigushüvitiste osas ei kohaldata tööõnnetuse korral ooteaega. Üldiselt arvutatakse ka hüvitise suurus soodsamalt, vastavalt vähemalt hüvitisesaaja sissetuleku tasemele õnnetuse toimumise ajal.

Kindlustatu võib saada ka mittemajandusliku kahju hüvitist kuni 75% ulatuses aastasest põhisummast. Hüvitise saaja võib valida selle hüvitise korraga väljamaksmise.

Tööõnnetuskindlustus

Ajutise või püsiva töövõimetuse korral lisandub tööõnnetuskindlustus riiklikele kindlustushüvitistele, et tagada täielik hüvitamine.

Kindlustatu surmaga lõppenud tööõnnetuse korral makstakse lesele/elukaaslasele ja orbudele ühekordsed hüvitised vastavalt surnud isiku või lapse vanusele.

Hüvitiste taotlemine

Riikliku kindlustuskeemi alusel peavad tööandjad teatama tööõnnetusest otsekohe töö- ja sotsiaalametile. Õnnetuse peab tööõnnetusena määratlema töö- ja sotsiaalamet.

Tööõnnetuskindlustuse (*yrkesskadeforsikring*) hüvitise maksmise nõuded tuleb esitada kindlustusseltsile 3 aasta jooksul alates selle kalendriaasta lõpust, mil kindlustatu sai teada oma nõudeõigusest ja suutis selle esitada.

IX peatükk. Pereküsimused

Teie õigused peretoetustele

Lapsetoetus

Lapsetoetust (*barnetrygd*) makstakse Norras elavate alla 18-aastaste laste eest.

Rahaline hüvitis väikelastega peredele

Rahalist hüvitist (*kontantstøtte*) antakse Norras elavate 1–3-aastaste laste eest. Rahalise hüvitise täismahus saamise tähtsaim tingimus on, et laps ei käi riigitoetust saavas lastepäevakodus.

Mida hüvitised hõlmavad?

Lapsetoetus

Lapsetoetus on kuni 970 Norra krooni (128 eurot) kuus ühe lapse eest. Põhjapiirkondades (sh Svalbardil), makstakse iga lapse eest lisatoetust (*finnmarkstillegg/Svalbardtillegg*) 320 Norra krooni (42 eurot).

Üksikvanematel on õigus lapsetoetusele lisaks veel ühe lapse eest, keda neil tegelikult pole.

Peale tavapärase lapsetoetuste makstakse lisatoetusi ka töötutele, pensionäridele (vastavalt sissetulekule) ja orbudele.

Rahaline hüvitis väikelastega peredele

Rahalise hüvitise suurus väikelastega peredele sõltub lapse kokku lepitud viibimisajast riigi toetatavas lasteaias. Täissumma makstakse juhul, kui laps ei käi sellises lasteaias, ja vähendatud hüvitisi antakse juhul, kui laps viibib riigi toetatavas lasteaias alla 33 tunni nädalas. Kui kokku lepitud viibimisaeg riigi toetatavas lasteaias on üle 33 tunni nädalas, puudub hüvitise saamise õigus.

Muud hüvitised

Lapsehoidmishüvitist makstakse, kui last peab vanema töötamise või õppimise ajal hoidma keegi teine. Hüvitise summa on 64% tegelikest lapsehoidmiskuludest kuni teatud aastase ülemäärani. Kui töötasu ületab 6 korda põhisumma, siis lapsehoidmishüvitise saamise õigus puudub.

Vanemahüvitised: vt peatükk „Pereküsimused“.

Peretoetuste taotlemine

Hüvitiste saamise taotlused tuleb esitada töö- ja sotsiaal ameti elu-, viibimis- või töökohajärgsele büroole.

X peatükk. Töötus

Teie õigused töötushüvitistele

Kui olete töötu, kompenseeritakse tööpuuduse tõttu saamata jäänud sissetulek rahaliste päevahüvitiste abil. Tööaeg peab olema vähenenud vähemalt 50% võrra võrreldes varasema tööajaga.

Õigus rahalistele päevahüvitistele on seotud varasema sissetulekuga. Asjaomane isik peab olema eelneval kalendriaastal teeninud töötasu summas, mis on vähemalt 1,5-kordne põhisumma, või 3 eelneval kalendriaastal töötasu summas, mis on vähemalt 3-kordne põhisumma.

Kindlustatu peab heauskselt tööd otsima, st olema töövõimeline ja olema registreeritud Norra töö- ja sotsiaalameti büroos. Ta peab olema valmis asuma vähese etteteatamisajaga mis tahes osalise või täistööajaga tööle või osalema tööhõivemeetmes Norra mis tahes osas, kui töö või meede vastab tema füüsilistele ja vaimsetele võimetele.

Ka isik, kes ei vasta täielikult valmisolekunõuetele sellistel põhjustel nagu vanus, tervises seisund või ülalpeetavatega seotud kohustused, võib saada töötushüvitisi. Võimalik on kehtestada pikem ooteaeg või hüvitise maksmine ajutiselt peatada, kui isikut peetakse töötuks omal soovil, st ta lahkus töölt omal soovil, keeldus sobivast töökohast, ei osalenud tööhõivemeetmetes või jättis vastamata Norra töö- ja sotsiaalameti büroo kohaleilmumiskutsele.

Mida hüvitised hõlmavad?

Päevahüvitist makstakse juhul, kui isik on olnud töötu viimase 15 päeva jooksul 3 päeva ja on registreeritud Norra töö- ja sotsiaalameti büroos.

Päevaraha arvutatakse töötasu põhjal ning töötusperioodidel, haiguspuhkuse, lapse- või lapsenduspuhkuse ajal saadud rahaliste päevahüvitiste põhjal. Töötushüvitis on tavaliselt ligikaudu 2/3 varasemast sissetulekust. Arvutuse aluseks on eelneva kalendriaasta sissetulek või, kui see on soodsam, siis 3 eelnenud kalendriaasta keskmine sissetulek. Suurim makstav hüvitis on 6-kordne põhisumma (492 732 Norra krooni (65 051 eurot)). Päevarahade määr on 0,24% arvutuse aluseks olevast summast päeva kohta. Hüvitist makstakse 5 päeva eest nädalas. Aastane hüvitiselsumma on tavaliselt 62,4% arvutuse aluseks olevast summast.

Lisaks makstakse 17 Norra krooni (2,24 eurot) päevas iga kuni 18-aastase ülalpeetava lapse kohta.

Täiendavat puhkuseraha makstakse nendele kindlustatutele, kes said eelnenud kalendriaastal hüvitisi rohkem kui 8 nädala jooksul. Selle suurus on 9,5% töötushüvitistest, mida saadi kõnealusel aastal.

Hüvitiste maksmise kestus oleneb varasemast töösissetulekust. Kui töösissetulek oli vähemalt 2 korda suurem kui põhisumma, siis makstakse hüvitist 104 nädala jooksul (2 aastat).

Kui sissetulek oli väiksem kui 2-kordne põhisumm, makstakse hüvitist 52 nädalat (1 aasta). Esimese perioodi lõpus võib kohe alata uus periood, kui varasema sissetuleku tingimused on taas täidetud.

Töötushüvitiste taotlemine

Töötushüvitise taotlused tuleb esitada Norra töö- ja sotsiaalameti kohalikku büroosse.

XI peatükk. Toimetulekutoetused

Teie õigused toimetulekutoetustele

Rahaline sotsiaalabi

Rahalise sotsiaalabi eesmärk on tagada toimetulekutoetus isikutele, kellel ei ole piisavalt rahalisi vahendeid, et rahuldada põhivajadusi tööga või abitaotlustega.

Kodakondsusega ja vanusega seotud tingimused puuduvad, kuid nõutakse ametlikku elukohta Norras. Alla 18-aastastele lastele antakse sellist toetust eraldi harva, sest eeldatavasti on nad vanemate eestkostel.

Rahaline sotsiaalabi on sissetulekupõhine ja selle summat vähendatakse mis tahes võimaliku sissetuleku või toetuse saamise korral. Teilt võidakse nõuda teie või teie pere toimetulekuks mittevajalike varade või kinnisvara müümist. Kui eluasemekulud on ebaproportsionaalselt suured ja suuremad, kui saate endale pikemas perspektiivis lubada, võidakse kehtestada eluasemekulude vähendamise tingimus ja te peate kolima tagasihoidlikumasse korterisse või majja.

Samuti peate otsima tööd või osalema tööhõivemeetmetes (nt koolitustel), mis on teie olukorda arvestades sobilikud.

Lisatoetuskeem

Lisatoetuskeemi alusel on toetusele õigus kõigil pensioniikka jõudnud inimestel, kes on Norra alalised elanikud. Selle korra eesmärk on anda rahalist abi eakatele, kelle kindlustusperiood riiklikus kindlustussüsteemis on piiratud.

Reeglina on üldise sotsiaalkindlustussüsteemi raames kindlustatud kõik Norra alalised elanikud. Et aga selles kehtib kriteerium, et isik peab elukoha põhjal täispensioni saamiseks olema enne 67-aastaseks saamist elanud Norras 40 aastat, siis Norras vähem aega elanud isikud ei saa elamiseks piisavat vanaduspensioni. Selle skeemiga tagatakse miinimumsissetulek (hädavajalikud elatusvahendid) 67-aastaseks saanud isikutele, kellel ei ole muid rahalisi vahendeid ja kes ei saa piisavalt pensioni, sest nad on riigis elanud vähem kui 40 aastat.

Toetuse saamise tingimuseks on elatusvahendite range kontrollimine ja toetust vähendatakse, kui toetusesaaja või tema abikaasa või elukaaslane saab muud töötulu, kapitalitulu või muid Norra või välisriigi pensione. Peale selle võidakse põhimõtteliselt arvesse võtta kapitali ja muud vara või omandit.

Mida hüvitised hõlmavad?

Rahaline sotsiaalabi

Hüvitise alammäära ei ole kehtestatud. Hüvitis tuleb siiski määrata tasemel, et see tagaks taotlejale väärrika elu või piisava miinimumsissetuleku.

Valitsuse suunistes määratletakse abikõlblikud kulutused ja kehtestatakse toimetulekutoetuse mõistlikud summad. Tähelepanu pööratakse kõige tavalisematele

argikulutustele: söök ja jook, rõivad ja jalatsid, hügieenitooted, televisioonimaks, päevalehed, telefoni- ja internetikulud, vaba aja veetmise ja transpordikulud. Nende kulude hulka ei kuulu eluaseme-, kütte-/elektri- ega mööbliga seotud kulud, kuid neid käsitletakse iga juhtumi korral eraldi.

Tegelik hüvitise summa sõltub perekonna koosseisust, sissetulekust ja konkreetsetest kaalutlustest.

Rahalist sotsiaalabi makstakse määramata perioodil seni, kuni hüvitise saamise tingimused on täidetud.

Lisatoetuskeem

Toetuse suurim summa määratakse kindlaks sotsiaalkindlustuse vähima pensionimäära alusel.

Toimetulekutoetuste taotlemine

Rahalist sotsiaalabi haldab Norra töö- ja sotsiaalameti büroo, kuhu tuleb esitada ka taotlused. Iga juhtumit käsitletakse eraldi. Abikõlblikkus määratakse kirjaliku taotluse ja kaasdokumentide alusel.

Lisatoetuse saajad peavad esitama taotluse igal aastal uuesti, tulles töö- ja sotsiaalameti bürosse isiklikult kohale.

XII peatükk. Pikaajaline hooldus

Teie õigused pikaajalisele hooldusele

Pikaajalise hoolduse hüvitist antakse kõikidele pikaajalist hooldust vajavatele alalistele elanikele. See ei sõltu sissetulekust, vanusest ega kvalifikatsiooniperioodist.

Pikaajaliste tervishoiuteenuste saamiseks peab patsient lisaks esmaabile vajama nn nõutavat tervishoiuteenust.

Pikaajaliste sotsiaalteenuste saamiseks peab isikul olema eriline vajadus abi järele haiguse, puude, vanuse vms tõttu. Ta peab olema ka täielikus sõltuvuses praktilisest või isiklikust abist, et tulla toime tavaliste argitegevustega.

Rahalisi hüvitisi võivad saada hooldust vajavad puudega inimesed (põhihüvitis ja abihüvitis) või mitteametlikud hooldajad (valikuline rahaline hüvitis).

Mida hüvitised hõlmavad?

Mitterahalised hüvitised

Pikaajalisi tervishoiuteenuseid osutatakse kas koduhooldusena või kohana hooldekodus või päevase ja öise hoolekandeteenusega erikorteris.

Pikaajalised sotsiaalteenused hõlmavad isiklikku ja praktilist abi kodus, lühiajalisi viibimisi hooldekodudes (kergendusmeetmed kodus hooldatava patsiendi perele) ning eakate ja puudega isikute statsionaarset hooldust.

Rahalised hüvitised

Rahalisi hüvitisi makstakse mitterahaliste hüvitiste lisana.

Valikulisi rahalisi hüvitisi maksab kohalik omavalitsus mitteametlikule hooldajale, kellel on eriti koormavad hooldusülesanded. Kohalikud omavalitsused otsustavad konkreetsete juhtumite puhul, kas hooldajal on nn eriti koormavad hooldusülesanded. Nad määravad ka kindlaks hüvitise suuruse.

Põhihüvitis ja abihüvitis

Vt peatükk „Invaliidsushüvitised“.

Pikaajalise hoolduse taotlemine

Taotlus tuleb esitada kohalikule omavalitsusele. See otsustab pikaajalise hoolduse tavaliselt selle alusel, milliseks hindavad arstid ja/või muud pädevad isikud (nt füsioterapeudid) teenuste vajadust.

Koduhooldus ja isiklik abi on tasuta. Muude koduteenuste korral on vaja omaosalust. Pikaajalise hoolduskodus viibimise korral peab patsient maksma 75% sissetulekust

vahemikus 6800–82 122 Norra krooni (898–10 842 eurot) ning 85% mis tahes seda summat ületavast sissetulekust kuni hooldekodukoha kogukulude summani.

Lisa. Asutuste kontaktandmed ja veebilehed

Põhjalikumad teavet Norra sotsiaalkindlustushüvitiste ja hüvitiste saamise tingimuste kohta saate sotsiaalkindlustussüsteemi haldavatelt riigiasutustelt.

Mitmed Euroopa Liidu riiki käsitlevate sotsiaalkindlustusküsimuste korral võite otsida kontaktasutust Euroopa Komisjoni hallatavast sotsiaalkindlustusasutuste kataloogist, mis on aadressil <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Teabepäringud selle kohta, kuidas mõjutab mitmes liikmesriigis omandatud kindlustusstaaž hüvitisi, tuleb saata järgmistele asutustele:

Tööhõiveministeerium

Arbeidsdepartementet
PB 8019 Dep.
0030 OSLO
<http://www.ad.dep.no>

Tervishoiu- ja raviteenuste ministeerium

Helse- og Omsorgsdepartementet
PB 8011 Dep.
0030 OSLO
<http://www.hod.dep.no>

Laste-, võrdsuse ja sotsiaalse kaasatuse ministeerium

Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet
PB 8036 Dep.
0030 OSLO
<http://www.bld.dep.no>

Tööhõive- ja sotsiaaldirektoraat

Arbeids- og Velferdsdirektoratet
PB 5 St. Olavs plass
0130 OSLO
Tel. +47 21 07 00 00
<http://www.nav.no>

Tervishoiudirektoraat

Helsedirektoratet
PB 7000 St Olavs plass
0130 Oslo
<http://www.helsedirektoratet.no>

Norra töö- ja sotsiaalameti piiriülese sotsiaalkindlustuse büroo

NAV Internasjonalt
PB 8138 Dep.
0033 OSLO
Tel +47 23 31 13 00
Faks +47 23 31 13 01
E-post mnav.internasjonalt@nav.no
<http://www.nav.no>

Norra töö- ja sotsiaalameti Oslo pensioniosakond

NAV PENSJON OSLO
PB 6600 Etterstad
0607 OSLO
Tel +47 55 55 33 34
Faks +47 21 06 91 01
E-post nav.pensjon.oslo@nav.no
<http://www.nav.no>

Tervishoiumajanduse amet

Oslo piirkondlik büroo/välissuhted
HELFO Utland
P.O Box 6721 Etterstad
N-0609 Oslo
<http://www.helfo.no>